

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... — 18 kor.
 Negyedévre... — 4 .
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... — 20 kor.
 Negyedévre... — 5 .
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... — 24 kor.
 Negyedévre... — 6 .

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és
 a hónap utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczna-utca 2.

A szerkesztőség kéziratok visszadására
 vagy megőrszésére nem vállalkozik.

Előzetesek és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, nov. 11.

Apponyi v. b. t. tanácsos.

Welche Wendung durch Gottesfügung!
 Micsoda változás Isten végzéséből! Mig
 Tisza Kálmán intézte az ország sorsát,
 annyira sem tudta vinni Apponyi Albert
 gróf, hogy meghívót kapott volna — ud-
 vari ebédre.

Hermetice el volt zárva az udvartól,
 beírták nevét a fekete könyvbe, a mely-
 ben a legveszedelmesebb rebelliseket és
 izgatókat tartják nyilván — — — ma
 pedig Apponyi Albert gróf a képviselőház
 elnöke és a királynak *valóságos belső*
titkos tanácsosa.

Ha valaki, bizonyára Apponyi régen
 rászolgált arra, hogy a király tanácsosai
 közt foglaljon helyet. Néhány év előtt az
 interparlamentáris konferencia tanácsko-
 zásain a külföldi államférfiaknak feltűnt,
 hogy Apponyinak, a ki abban a nemzet-
 közli parlamentben is elsőnek bizonyult,
 hogy ennek az Apponyinak a mellét
 egyetlen rendjel sem disziti.

Sehogy sem tudták az álmélkodó
 külföldi politikusok megérteni, hogyan
 lehet ez? Hát oly sok nagy fia van en-
 nek az irigylésre méltó Magyarországnak,
 hogy közöttük még Apponyi Albert sem
 válik ki?

Csak nagy nehezen tudták megma-
 gyarázni nekik, hogy nálunk ordót is,
 konczot is, jogot is, kenyeret is csak az
 kap, a ki a hatalommal tart, — — —
 Apponyi pedig nem érezett ambíciót
 magában ahhoz, hogy — Bánffy támogat-
 gassa, a ki által éppen akkor, a millen-
 nium alkalmából rendezett nemzetközi
 kongresszusok idején képviseltetett és
 kormányoztatott Magyarország.

Azóta nagyot fordult a világ kereke
 Magyarországon. Tisza nyugdíjba ment,
 Bánffy a Bimbó-utczába vonult, — helyét
 pedig Széll foglalta el, új programot
 adott, melyben mindenkinek jogot, tör-
 vényt és igazságot ígért. Az új program
 alapján megnyerte a volt nemzeti pártot
 is törekvései támogatására.

Harmadfél esztendeig tartott az új
 korszak előkészítése, az új irány, új szel-
 lem térfoglalása. Apponyi házelnöksége
 és még inkább v. b. titkos tanácsosi ki-
 nevezése első biztató jel arra, hogy im-
 már minden akadály nélkül testet ölt a
 jog, törvény és igazság rendszere s abban
 az öt megillető vezérszerep jut Apponyi-
 nak, ki negyedszázad óta reménysége a
 nemzet jobbjainak.

Apponyi kitüntetése kétségkívül őszinte
 örömet kelt széles ez országban minden-
 felé, csak az a sóhaj kél önkénytelenül
 ajkunkon, miért nem történt ez meg
 előbb, még akkor, mikor az ellenzéken

volt, hogy felemelő példa lett volna arra
 állítva, hogy az ellenzéki padokon kifej-
 tett kiváló és önzellen működés is tarthat
 igényt és számot a legfelsőbb helyről
 jövő méltánylásra és elismerésre.

Mikor fogjuk ezt is elérni?!

Apponyi kitüntetését a »Budapesti
 Közlöny« vasárnapi száma a követke-
 zőkben közli:

Ő császári és apostoli királyi
 Felsege, folyó évi november hó 5-én
 kelt legelső kéziratával gróf Apponyi
 Albertnek, a magyar képviselőház
 elnökének, a *titkos tanácsosi* méltó-
 ságot díjmentesen legkegyelmesebben
 adományozni méltóztatott.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, nov. 11.

Hosszu lisztát olvasott föl a jegyző ar-
 ró, hogy hány mandátumot támadtak meg a
 kuriánál.

— Tiszta választás! — szolt közbe *Hákosé*
 Viktor, mikor a jegyző kimerülten ért a név-
 sor végére.

A kuria elnöke jelentette, hogy a kuria a
Chernel György körmendi mandátuma ellen
 beadott kérvényt visszautasította, mert az okt.
 2-án végbement választás ellen nov. 3-án, te-
 hát elkésetten kérvényeztek, tiz helyett hatan
 irták alá a kérvényt, ezek sem igazolták válaszl-
 tói jogosultságukat, aláírásukat nem hitelesítet-
 ték és a 3000 korona biztosítékot sem mellé-
 kelték.

Apponyi Albert gróf elnök: A házszabá-
 lyok 114. szakasza alapján, ha a kuria a kér-
 vényt visszautasította, a bíráló bizottsága meg-
 támadott képviselőt, ha egyéb kifogás nincs
 ellene, igazolja. Mivel azonban az 1899. XXV.
 t.-cz 14. szakasza értelmében, ha a kuria va-
 lamely kérvényt alaki kellékek hiánya miatt
 utasított vissza — és ez a jelen eset — a ku-
 ria határozatának kihirdetése után 15 nappal
 10 aláíró újra kérheti a mandátum érvénytele-
 nitését. Chernel képviselőt ma még igazolt kép-
 viselőnek kijelenteni nem lehet.

A ház így határoz.

Felolvassák azoknak a képviselőknak a név-
 sorát, akiket, minthogy mandátumuknak nincs
 hibája vagy kérvénnyel nem támadták meg,
 igazolt képviselőknak jelentettek ki.

Apponyi gróf elnök: Az összeférhetlenségi
 bizottságba küldendő nyolczvan tagot az elnök
 az ülészak elején jelöli ki. Kéri a házat, hogy
 tekintettel a kifogásolt képviselők nagy szá-
 mára, ezt a jelölést november 27-én tessese
 meg. (Helyeslés.)

Hieronymi Károly jelenti, hogy a szat-
 mári mandátumot tartja meg, míg a csaszáiról
 lemond.

Most *Falk* Miksa, a válaszfelirati bi-
 zottság előadója lépett az előadói székre
 és beterjesztette a válaszfelirati javas-
 latot.

— Halljuk! Halljuk! hangzott minden ol-
 dairól, mire Falk Miksa a javaslatot egész ter-
 jedelmében felolvasta. A válaszfelirati javaslat
 pontjai a következők:

A felirati javaslat.

Alkotmányunk helyreállítása óta talán
 nem volt országgyűlés, melynek működése
 annyi nehézség közt indult volna meg, mint a
 jelenlegi.

Majdnem három évtizeden át szeretett
 hazánk ugy anyagi, mint közművelődési téren
 oly gyors előmeneteket tenni, melyek, elbiza-
 kodás nélkül mondhatjuk, az egész művelt
 világ elismerését vívták ki számunkra. Néhány
 év óta azonban e tekintetben kedvezőtlen for-
 dulat állott be. Az anyagi jólét csökkenésé-
 vel megapadtak aztán azon eszközök is, me-
 melyek a szellemi élet fejlődésére mulhatatlanul
 szükségesek és habár a nemzet minden erejét
 megfeszítette, hogy e sajnos állapoton segít-
 sen, annak vége ez idő szerint még be nem
 látható. Tudjuk, hogy ezen depresszió nem
 oly elszigetelt jelenség, mely csak hazánk te-
 rületére szorítkozik, de ott, a hol a vagyonsá-
 g színvonala általában magasabb, néhány
 mostoha év könnyebben elviselhető, míg ná-
 lunk a kedvező idők feleslegéből lázas gyor-
 sasággal pótolni kellett azt, a mi évtize-
 deken, sőt századokon át — nem a mi hi-
 bánk által — el lett mulasztva, ugy hogy a
 jövő esélyeire számított tartalékokról nem igen
 lehetett gondoskodni. Nagy megnyugvással
 vettük tehát, hogy a trónbeszéd is ezeket a
 kérdéseket helyezi előtérbe, kijelentvén, hogy
 a mezőgazdaság és az ipar és kereskedelem
 kedvezőtlen helyzete Felséged uralkodói gond-
 jainak egyik legfőbbikét képezi és hogy Fel-
 séged kormánya is teljes tudatában van ebbeli
 feladata súlyának. E feladat megoldásának mód-
 jára nézve is a legmagasabb trónbeszéd nagy-
 becsü utmutatásokat tartalmaz, melyek a
 mi nézeteinkkel teljes összhangban ál-
 lanak.

Főleg egy kérdés az, melynek szerencsés
 megoldása nagyot lendíthetne hazánk anyagi
 helyzetén és melynek függőben maradása évek
 óta bémítólag hat legfontosabb érdekeinkre:
 ez a Felséged monarchiájának két állama közt
 fennforgó ugynevezett *gazdasági kiegyezés*
ügye. A szóban álló ügynek jelenlegi stá-
 diuma törvényes alappal bír, de mégis csak
 ideiglenes megélhetési módot képez, melynek
 létrehozataláért Felséged jelenlegi magyar
 kormányának feltétlen elismeréssel tartozunk,
 de ezen ideiglenes rendezés nem felel meg tel-
 jesen az 1867. évi XII. t.-cz. czélzatainak, mely
 szerint ezen kérdések a két parlament egybe-
 hangzó határozatai alapján mindig meghatáro-
 zott időre ugyan, de mégis évek hosszabb so-
 rára terjedő érvénnyel megoldandók, hogy az
 általuk érintett nagyfentosságú érdekekre nézve
 bizonyos állandóság létesíthető legyen. Ma-
 gyarország jogi álláspontja e tekintetben vilá-
 gos és megtámadhatlan. Alapját azon törvé-
 nyek képezik, melyeket a magyar országgyű-
 lés hozott és melyeket Felséged dicsőült ősei
 ismételtén szentesítettek. Az 1867. XII. t.-cz.
 ezen jogi álláspontot nemcsak hogy nem vál-
 toztatta, hanem ellenkezőleg a leghatározottab-
 ban megerősítette és a 3. §-ban egyenesen
 hivatkozik a pragmatika szankezióban foglalt
 azon feltételre, hogy Magyarország alkotmá-

nyos közjogi és belkormányzati önállása sértetlenül fenntartassék. Az 58. §-ban pedig vissza tér ezen kérdésre és újból megállapítja, hogy a kereskedelmi ügyek közössége nem foly a pragmatika szankciójából, mert annak értelmében a magyar korona országai, mint a fejedelemség többi országaitól külön álló országok saját felelős kormányuk és törvényhozásuk által intézkedhetnek a vámvonalak által szabályozható kereskedelmi ügyekről. Ezen jogi állásponthoz még ma is feltétlenül ragaszkodunk, de készségesen csatlakozunk az említett törvény következő számaiban letett azon felfogáshoz is, hogy Magyarország és Felső- és Alsó-Ausztria között az érdekek közös érintkezése fontosak és számosak lévén, vám- és kereskedelmi szerződés kötése mindkét fél érdekében áll, feltéve, hogy ezen szövetség oly feltételek közt köthető, melyeknek előnyei ellensúlyozzák azt az áldozatot, melyet hozunk, midőn önálló intézkedési jogunk és így hazánk külön érdekeinek teljes terjedelemben való érvényesüléséről bizonyos időre lemondunk. Az igazságosság és méltányosság, melyet a legmagasabb trónbeszédőlünk vár, részünkről nem fog hiányozni, magától értetvén azonban, hogy — ugyancsak az 1867. XII. t.-cz. 68. §-a szavaival élve, melyekre az 1899. XXX. t.-cz. bevezetése egyenesen hivatkozik — »ha és a mennyiben az egyezkedés nem sikerül, az ország önálló törvényes intézkedési jogát magának fentartja és minden jogai e részben is sértetlenek maradnak«.

Ugy a vám- és kereskedelmi szövetség, valamint a vámtarifa ügyének rendezése kell, hogy megelőzze azon harmadik nagypontosságú kérdés tárgyalását, melylyel az új országgyűlésnek már a legközelebbi jövőben foglalkoznia kellene, értjük a külföldi államokkal kötendő kereskedelmi szerződések kérdését.

A mi a Horvát-Szlavonországokkal létesítendő pénzügyi egyezményt illeti, teljesen osztjuk Felső-Ausztriának azon reményét, hogy kölcsönös jóakarattal sikerülni fog ezt a kérdést is az igazság és méltányosság alapján megoldani.

Elénk érdeklődéssel várjuk Felső-Ausztria kormányának annak idején előterjesztendő, az *ujonczjutalék* megállapítására vonatkozó javaslatát. Ezen kérdés az általános hadkötelezettség behozatala óta megszünt egy elszigetelt kiváltságos osztálynak külön érdeke lenni, hanem mélyen belenyúl a nép valamennyi osztályának családi életébe, másfelől pedig igen érzékenyen érinti az állam pénzügyi viszonyait is.

A közigazgatás javítása érdekében már a múlt országgyűlésen történtek az első lépések, melyek, habár magokban véve aránylag kisebb fontossággal bírnak, de biztos következtetést engednek azon szellemre, mely Felső-Ausztria kormányát a közigazgatás egész terén létesítendő reformnál vezetni fogja.

A pénzügyek terén várva-várjuk az *egyes adók* rendszerének átalakítását.

A *mezőgazdaság*, az ipar és kereskedelem kedvezőtlen helyzetéről már bátorkodtunk nézetünket elmondani. Nagy megnyugvással vettük azon biztosítást, hogy Felső-Ausztria kormányának is teljesen át van hatva azon meggyőződéstől, hogy ezen különböző közigazgatási tényezők közt nemcsak, hogy ellentét nincsen, hanem hogy mindegyiknek felvirágzása elválaszthatatlanul össze van kapcsolva a másikéval és hogy esakis valamennyinek a trónbeszéd erre vonatkozó gazdag és tartalmas programja szerinti együttes és összehangzott ápolásától és fejlesztésétől várható hazánk jelenleg oly kevésbé kedvező anyagi helyzetének javulása.

Ezért szükségnek tekintjük mi is az *állami tisztviselők* ugy anyagi mint erkölcsi helyzetének javítását. Elismernék, hogy ez — tekintettel a nagy pénzügyi áldozatokra, melyek itt szóba jönnek — rögtön és egyszerre nem létesíthető, de nagy megnyugvásunkra szolgál, hogy Felső-Ausztria kormányának ezen erkölcsi kötelesség teljesítését már a legközelebbi időben a legkisebb fizetéssel ellátott hivatalnokok osztályánál meg akarja kezdeni, egyszersmind pedig világos és szabatos szolgálati szabályzatot léptetni életbe, mely midőn egyfelől az egyéni felelősséget kidomborítja, másfelől a tisztviselőt is minden önkény és meg nem érdemelt hátrátétel ellen megvédi.

A válaszfelirati javaslat felolvasását a Kossuth-párttól többször közbekialtásokkal zavarták meg és mikor Falk Miksa a végére ért, néhány fiatal honatya a függetlenségi párttól éktelen zsiabjával azt követelte, hogy Falk olvassa fela felirat végét, t. i. a *legalázatosabb szolgái* szavakat is. A jobboldalon erre erősen éljenezni kezdtek és Apponyi elnök csak nagy nehezen tudta a csendet helyreállítani. Ezután az elnök jelentette, hogy a legközelebbi ülés csütörtökön lesz, a mikor a válaszfelirati javaslat tárgyalását fogják megkezdeni. Több tárgy nem lévén, az elnök az ülést déli féltenekkor berekesztette.

A Kereskedelmi Csarnok ünnepe.

A nagyváradi Kereskedelmi Csarnok vasárnap ünnepelte meg fennállásának tíz éves fordulóját s ez alkalommal meleg órációkban részesítette az egyesület két vezérégyéniségét, a kik buzgó, fáradhatlan vezetői segyszersmind öltözölkei a Csarnoknak, amelyet az ő tehetséggel párosult önzetlen működésük emelt azon előkelő színvonalra, a melyen ma van.

Reismann Mór elnök husz év óta áll a Csarnok élén, mint alapítója és elnöke s egy évtized óta megbecsülhetlen társa a vezetésben dr. Hoványi Géza. Önmagát tisztelte meg a kereskedők társasága, mikor ezen két kiváló vezérférfia érdemeit elismerte s arcképeiket megfestette díszterme számára, hogy megörökítse a késő utókor számára példaadásul az uttorok működését.

A vasárnapi diszgyűlés lefolyása, a melyen a két arcképet is leleplezték, a következő volt:

A diszgyűlés.

A Csarnok díszterme egészen megtelt előkelő közönséggel s a társulat tagjai majdnem teljes számmal jelen voltak.

Ott volt Beöthy László főispán, dr. Bozóky Alajos kir. tan., jogakadémiai igazgató, Szunyogh Péter alispán, Sol Ferencz kir. tan., nyug. polgármester, Rimler Károly h. polgármester, Szabó József, Gerő Armin r. kapitány, Mezey Mihály, Jankó József, Kunz Gusztáv, Huzella Gyula, akik a zöld asztalnál foglaltak helyet.

Az első széksort a megjelent hölgyek foglalták el: dr. Bozóky Alajosné, Bozóky Margit, Reismann Mórné leányaival, dr. Radó Ignáczné, Hajós Izsóné, dr. Berkovits Miklósné, Bognár Sándorné, Léderer Dávidné, dr. Sámson Mártonné, Reismann Jakabné.

Ezekon kívül ott voltak:

Aczél Zsigmond, Algai Ignácz, Aufrecht Mór, Bröder Jenő, Berger Gyula, Berger Dániel, Breider Armin, dr. Berkovits Ferencz, dr. Barta Dezső, Böszörményi Lipót, Batory J., Bognár Sándor, dr. Bozóky Alajos, Deutsch K. Ignácz, Deutsh Ede, Dukasz Salamon, Dús László, dr. Dési Géza, Engel Jakab, Erber Jakab, Erber Imre, Ehrlich Ignácz, Fried Ignácz, Feiler József, Fisch J. Sámuel, Farkas Izidor, Fenyves József, Fényes Manó, Fleischhacker Gyula, Füchsl Mór, Fehér Dezső, Friss Manó, Friss Zsigmond, Friedmann Benő, Gerő Armin, Grósz Zsigmond, Grünberg Bernát, Gyémánt Mihály, Gerő Sándor, dr. Gyémánt Jenő, Heller Ede, Hechtmann F., Helfi József, Halász Lajos, dr. Hoványi Gyula, Heg dűs Géza, Incze Lajos, Jung Ferencz, Kálmán Sándor, Koliner Dávid, dr. Kornstein Lajos, Kugler Albert, ifj. Klein László, Koliner Miksa, Kandel József, dr. Kurländer Ed., Kornstein Emil, ifj. Kohn Sámuel, Klein Béla, Klein S., dr. Kovács S. János, Koliner Miklós, Lichtmann Mór, Lusztig Jakab, Lichtmann József, Levitter Miksa, Lukács Gyula, Löwenstein M., Lukács Lajos, Laszky Armin, Léderer Dávid, Ländler Ferencz, Léderer Mór, Mezey Odön, dr. Mihelfi Lajos, May Sándor, Moskovits Mór, Markovits Sándor, Moess Károly, Munk Gábor, Moskovits Farkas, ifj. Moskovits Mór, Marton Manó,

Mezey Mihály, Müller Salamon, Mandl Adolf, Német D. Dezső, Nagy Mihály, Nyilassy Károly, Orosz Samu, Porjesz Jenő, ifj. Popper József, Pally Lajos, Polgár Gyula, Reismann Jakab, dr. Rosenthal Mór, Róz Simon, Rendes Vilmos, dr. Radó Ignácz, Rosenthal Adolf, Rózsa Gyula, ifj. Rimanóczy Kálmán, Rees L. E., Schwartz Farkas, Schwartz Miksa, Schwartz Arthur, Sternthal Farkas, Steiner M. Albert, Sebő Izsó, Schwartz Márton, Sztarill Ferencz, Schwartz Ferencz, dr. Sarkadi Lajos, Schwartz Jakab (Elesd), Ternyey Antal, Ungár Sándor, Weinberger Jakab, Wechsler Adolf, Weisz Gábor, Wiener Jenő, dr. Várady Zsigmond, Weimann Béla, Vidosits Gyula, Winkler Lajos, dr. Várnay Ferencz.

Pont három órakor Kunz Gusztáv elnök felszólalt. Ismertette, hogy a júliusban tartott rendkívüli közgyűlés Huzella Gyula indítványára kimondotta, hogy az egyesület 10 éves fennállása alkalmából Reismann Mór elnök és dr. Hoványi Géza alelnök érdemeit jegyzőkönyvbe iktatja s arcképeiket a díszterem részére lefesteti. A végrehajtással őt bízták meg s annak immár eleget tett. Az ünnepélyes diszgyűlést ezzel megnyitotta. — A jegyzőkönyv vezetésére Váradi Mór titkár kérte fel. — Majd indítványozta, hogy az ünnepelt Reismann Mór és dr. Hoványi Géza küldöttség által hívják meg a diszgyűlésre.

Az indítványt elfogadták s a bizottságba Farkas Izidor, Markbreit Sándor, Moess Károly és Léderer Dávid tagokat küldték ki.

Mig a küldöttség az ünnepeltekért ment, Váradi Mór titkár felolvasta a július havi közgyűlés jegyzőkönyvét, amelyben igen meleg szavakban vannak megörökítve a két ünnepelt érdemei.

Az arcképek leleplezése.

Alig negyed óra múlva megérkezett a két ünnepelt férfi, akiket lelkes éljenzéssel fogadtak.

Kunz Gusztáv fogadta a két kiváló férfit. Örömmel telik el a szíve, hogy a mai ünnep alkalmából közöttük megjelent elnököt és alelnököt elsől üdvözölheti. Ez a gyűlés érdemeik jutalmazására lett összehívva. Jól esik a léleknek, hogy igaz érdemet jutalmazhat. Üdvözli őket s felkéri Huzella Gyulát az ünnepi beszéd megtartására.

Az üdvözlő beszéd.

Általános figyelem között Huzella Gyula remek beszédet intézett az ünnepeltekhez s az egybegyűlt közönséghez, a melyből térszűke miatt csak a következő részt közölhetjük:

Családi ünnepet ül ma a kereskedelmi Csarnok. Nem csupán a kötelesség az, Tisztelet ünnepelő közönség, mely ma bennünket összehozott, hogy halánkat lerójjuk azon egyének iránt, a kiknek a Csarnok mai létezését köszönheti; hanem a nagyrabecsülés és szeretet adóját akarjuk lerógni, midőn visszaemlékezünk azon férfiak érdemeire, kiknek a Kereskedelmi Csarnok születését, létezését és jövő fejlődését köszönheti.

Nemcsak a kereskedők testületének fontos intézménye a Csarnok Nagyváradon, hanem városunk közfejlesztésének is fontos tényezője. Mert olyan intézményeknek létesítését sikerült általa keresztülvinni, a mihez egyes ember ereje kevés lett volna. A közérdeklő intézmények közül felemlitem az újvárosi postahivatal felállítását.

A Csarnok gondossága vitte keresztül, hogy a város közönségének újvárosi része is bírja a posta közelségének kényelmét.

A Csarnok buzgalma és utánjárása nagyban hozzájárult, hogy Nagyváradon az Osztrák Magyar Bank már ezelőtt tizenöt évvel egy fiókintézetet szervezett.

Ugyan e vezető férfiak gondosságának köszönhetjük, hogy már ezelőtt tíz évvel létesült Nagyváradon a kereskedelmi és iparkamara,

A megalakult kamarával együttesen buz-

gólkodott a Csarnok, hogy városunk Fővármivataival is birjon.

S hogy mindezen intézményeket létesíthessük városunkban, ezt a Csarnok születésének kellett megelőznie.

Reismann Mór nevéhez fűződik a Kereskedelmi Csarnok létesítése. Ő kezdeményezte azt és alapszabályainak megalkotásában lényegesen közreműködött. Lelkesen karolta fel az eszmét és tettel is támogatta azt, amikor a Csarnok megalakult 1000 forintot jóval túlhaladó összeggel járult a berendezés költségeihez.

Es a mikor Reismann Mór küzdött, hogy létrehozzon egy testületnek egy olyan intézményt, mely azon testület továbbfejlődését célozta: az ő küzdése nemcsak a jelent szolgálta, hanem alkotása a jövőnek és a köznek érdekévé is vált, mert a mit a Csarnok létezése alatt kereskedelmünk és városunk fejlődésének tett, azt tulajdonképpen Reismann Mór cselekedte, mert hiszen jól tudjuk, hogy minden intézmény, ha az boldogul és misszióját helyesen teljesíti, azt azon erőnek köszönheti, amely élén áll.

Ma húsz éve annak, hogy Reismann Mór a Kereskedelmi Csarnok elnöke és büszkén tekinthet vissza az egyesület mai székházától a szent László-téri régi Csarnok bérház épületére. De ezen visszatekintésnél mellé kell állania dr. **Hoványi Gézá**nak, a Csarnok alelnökének, a kinek legjobbrészt köszönheti a Csarnok, hogy a mai ünnepeket saját házában, ezen díszes helyiségben tartja meg.

Dr. **Hoványi Géza** higgadt gondolkozása és bölcs előrelátása mozdította elő a kereskedők társulatának a Kereskedelmi Csarnokkal történt áldásos egyesülését.

Attól az időtől kezdődik a **Reismann** és dr. **Hoványi** együtt működése a Csarnok fejlesztése körül. És a míg elévülhetetlen érdeme **Reismann Mór**nak, hogy megalapította a kereskedelmi Csarnokot, elévülhetetlen érdeme dr. **Hoványi Gézá**nak, hogy felépíteni segítette a Csarnok mai házát, a mely egyike városunk legdíszesebb középületeinek. És itt kezdődik az együttes nagy küzdés, a mit Reismann Mór és dr. **Hoványi Géza** küzdöttek a Csarnok székházának felépítésénél. Vagyon nélkül egy, még a forgalmi fejlődésen tuleső területen erős ellenzéki árammal szemben, felépült a Kereskedelmi Csarnok székháza. Felépült egyúttal a Felső Kereskedelmi Iskola példás szép helyisége és otthonát találja a Csarnok épületében a kereskedelmi és iparkamara.

Felépült a Kereskedelmi Csarnok és a hely, a hova épült, közforgalma helylyé fejlődött s fölépülte után városunk legszebb bérházai sorakoztak melléje. És a mikor a Csarnok épülete tervbe vétetett, egyúttal az előrelátó gondosság helyet teremtett a nevelés, a művelődés fejlesztésének is.

A ma fennálló Felső Kereskedelmi Iskola egyike az ország legjobb hírű intézeteinek és hogy az; köszönhetjük a dr. **Hoványi Géza** fáradhatlan buzgalmának, a ki lelkeének egész melegevel szereti és vezeti az iskola ügyeit, mint az intézet felügyelő-bizottságának elnöke. Mi sem világíthatja meg jobban a dr. **Hoványi Géza** emberszeretetét, mint azon gondosság és aggodalom, a mi az ő lelki életét lefoglalta, a mikor az intézet igazgatói állását kellett betölteni. Mintha valamennyi tanuló saját gyermeke lett volna, olyan félelemmel, olyan elővigyázattal választotta ki az ajánlatok közül az iskola vezető igazgatóját és hogy az ő utánjárása a kormány részéről egyelőre 7000 korona évi segélyt eredményezett az iskolának, szinte olyan érdem, a mi egyúttal bizonyíték arra, hogy a felügyelete alatt álló Felső Kereskedelmi Iskola méltatva lett a kormány részéről is.

A mai ünnep a Kereskedelmi Csarnok ünnepe, ünnepe azon testületnek, a mely folyton az élet forgatagában munkálkodik, küzd, rombol és épít. Ezen küzdelmünk közepette is azonban éreztük, hogy meg kell pihenünk egy napra és abból a naphól ünnepet kell töltenünk, hogy elmélkedjünk az érdem felett és gondolkodjunk arról, hogy miként röjünk le a mi hálsáncokat az érdemmel szemben. Mert nem csupán csak a mi hálsánc leróvásáról kell gondoskodnunk, mert hiszen az élet rövid, az emlékezés

még rövidebb, de mi, a mi hálsánc emlékezésünket meghosszabbítani akarjuk és átörökíteni az utódokra is, a kik szintén osztályosai és élvezői lesznek azon alkotásoknak, a miknek létrejöttén az ünnepek küzdöttek.

Már a legrégebbi kor is arra tanít bennünket, hogy az érdemet elenyészni hagyni bűn, mert elődeink érdemein épül fel az utódok törekvése... A régiek tehát cserépre karcolták, márványba vésték, pergamentre irták kortársaik kiváló alkotásait... A Kereskedelmi Csarnok egyhangulag elhatározta, hogy érdemekben gazdag elnökének és alelnökének Reismann Mórnak és Hoványi Gézának arcképeit székháza számára lefesteti. A Csarnok nem találta tökéletesnek, teljesen felszereltnek az ő székházát a mai napig. Hiányzott falairól két arckép, a mely egyúttal azt jelenti: ezen testületet alkotta és ezen épületet építette: Reismann Mór és Dr. Hoványi Géza.

Éljenzés és taps kísérte a szép beszédet s az elnöki szék mögött festőállványokon elhelyezett két képről lehullott a lepel.

Először **Reismann Mór** elnök állott fel szólásra. Jól esik a megtiszteltetés — ugymond — a melyben őt és dr. Hoványi Gézárt részesítették, annál inkább, mert az őket nem igen szokták így kitüntetni. Kereste erre az érdemet, de nem találta, mert a mit tett, az kötelessége volt. De ha mégis érdemnek találták, úgy az ő, mit dr. Hoványi Géza nevében fogadják hálsánc köszönetét. Arra kötelezi ez, hogy a míg Isten megengedi, szilárdítsa meg a mi az egyesületnek van, s a mit az alapszabályok előírnak, megvalósítani törekedjék. Köszönetet mond munkás társainak: Kunz Gusztávnak, Huzella Gyulának és Váradi Mór titkárnak, aki már 33 év óta vezeti az egyesület ügyeit.

Zajos éljenzés és taps kísérte szavait.

Utána dr. **Hoványi Géza** mélyen meghatva állott fel. Engedelmet kért, hogy Reismann után néhány szóval ő is köszönetet mondjon. Az elért sikerben a fő része a barátság és szeretetnek van, amely a tagokat összetartja. Erdemről nem lehet szó, csak kötelességről. Ami történt, az a kereskedelmi társulat összességének érdeme. A Csarnok tagjainak műveltsége mindenkor magas nivón állott, a kereskedelmi iskola megvétele is ebből a műveltségéből folyt. Az a cél náluk, hogy a kereskedő első sorban magyarrá legyen, másodsorban, hogy a kereskedő tagokat függetlenné tegyék. Köszöni a szép megtiszteltetést. (Hosszas taps és éljenzés).

Szabó József: a Huzella Gyula beszéde nemesak a Csarnok tagjait, de az egész megyét érdekli, s ezért indítványozza, hogy azt teljes egészében jegyzőkönyvébe iktassa a közgyűlés.

Az indítványt elfogadták.

Négyezer korona alapítvány.

Váradi Mór titkár felolvasta ezután **Reismann Mór** elnöknek egy beadványát, a mely szerint a kereskedelmi iskolába járó jól tanuló szegény tanulók tandíjmentességére 2000 korona alapítványt; — szegény és keresetképtelenné vált társulati tagok és ezek családjainak segélyezésére szintén 2000 korona alapítványt tesz.

A nagy összegű, jótékony áldozatkészséget élénk tapsal és éljenzéssel fogadták.

Kunz Gusztáv mondott köszönetet ugy az alapítványért, mint a vendégeknek a megjelenésért s a diszgyűlés véget ért.

A diszvacsoza.

Este gazdag terítékű társas vacsorát rendeztek az ünnepek tiszteletére, amelyen a

Csarnok tagjain kívül városunk vezető egyéniségei is részt vettek.

Először **Kunz Gusztáv** köszöntötte fel az ünnepeket: **Reismann Mór**t és dr. **Hoványi Gyulát**.

Huzella Gyula **Beöthy László** főispánra, **Hajós Izso** a főispánra és **Rimler Károly** polgármester helyettesre üritette poharát.

Dr. **Sarkadi Lajos** a Csarnok pénztárnokát: **Lévay Zsigmondot**, — **Moess Károly** **Kunz Gusztávot**, **Moskovits Mór** Váradi titkárt, **Rimler Károly** az ünnepeket, **Reismann Mór** pedig köszönetet mondva az ovációért, Nagyvárad lelkes kereskedőit köszöntötte fel.

Ezután **Beöthy László** főispán mondott áldomást. Az egész ünnepegy lefolyása — ugymond — családi jellegű volt, ilyenek volt tervezve s így volt rendezve, de ő egy kis indiszkrecziót követ el és konstatálja, hogy az ünnepek érdemei, tevékenységük hatásai a családi körön messze túl kiterjednek, mert az ő munkásságuk fölöttébb jótékony hatású volt Nagyvárad egész társadalmára. Ezt tartotta szükségesnek kijelenteni, viszont azonban beszége végén ő is visszatér a családi kör keretéhez és a családi kört jellemző őszinteséggel és melegséggel kívánja, hogy az Ur Isten a jubilánsokat sokáig éltesse.

A főispán után dr. **Hoványi Géza** szólott; szépen méltatta a Csarnok egy volt agilis tagjának: **Hevesi Ödönnek** érdemeit.

Ezeket kívül még dr. **Radó Ignác** a kereskedő osztályt, dr. **Berkovits Ferencz** a jelenlevő hölgyeket, **Kunz Gusztáv** **Gerő Armin**, **Szabó József** **Janky Józsefet** és **Gerő Armin** **Huzella Gyulát** éltette.

A kedélyes lakoma éjjel felé ért véget.

*

Az ünnepek arcképei életnagyságu olajfestésű mellképek s igen kitűnően sikerültek. Mindkét kép **Fekete Sándor** nagyvárad elösmert műterméből került ki.

Endródi Sándor Nagyváradon.

— A Szigligeti-társaság felolvasó ülése. —

Az irodalom ujjaszületőben van. Ujjaszületése pedig: visszatérés a régi ideálokhoz. Meguntuk már a dekadencia örökös halászatát a szennyben. Meguntuk a kétségbeesés leverő jajgatását, a megoldatlan problémák fölötti improduktív töprengést, a nagy kérdések elől való gyáva meghátrálást. A kor irányzatában mindinkább tért foglal az idealizmus, az eddigi hamis bálványok megvetése. Lelkesedni tudunk már a szépért, nemesért s hasonlókat keresünk az irodalomban is. Nem bukott személyek költészetét szomjuhozza többé a világ; megcsömörlött attól régen. Az atheizmus frázisai sem döbentenek már meg senkit, a nemzetközi cinizmusok még kevésbé. A szépet, a nemeset szomjuhozuk. Oltártűzet gyújtunk a hazaszeretnek, a tiszta szerelemnek, a felebaráti szeretetnek. A mikor emez eszményképeknek oltárain már ég felé tör a láng, akkor elérkezett a költészet legnemesebb hajtásának: a vallásos költészetnek kora is. Akkor már elég tiszta a költészet ahhoz, hogy méltónak teláttassék Isten trónjáhozemelkedni.

Endródi Sándor költésze most jutott el erre a magaslatra. Hosszu, fényes költői pályájának meg van a méltó koronája.

Az ő költői fejlődése legjobban mutatja azt a folyamatot, melyen a magyar irodalom újabbán átment, azzal lépést tartva haladt

mindenkori. Az ifjúkori versek szertelenkedései beleesnek az alkotmány visszaállítása utáni forrongó időkbe, mikor az irodalom a cenzura alól felszabadulva azt hitte, hogy a jó ízlés cenzurája is beadta a kék czeruzát. Jönnek aztán a küzdelmek, a megpróbáltatások évei. A magyar közélet pénzügyi válságokkal, az irodalom ellentétes irányzatokkal, Endrődi a sors kegyetlen csapásaival küzd. A váradi temetőben egy szomorú sírkő s egy ráboruló szomorú fa ágai sokat beszélnek néma nyelvényükön e csapásokról annak, a ki ért róla. . . Majd szebb idők következnek. A közéletben a tisztulást sürgeti mindenki, az irodalomban Merczeg Ferencz az Uj Időkkel egyszerre vezérszerephez jut — Endrődi is ehhez a nemes irányhoz csatlakozik. Lelke megacézózkodott az idők viharában, költészete, mint az arany a tűzben, megtisztult a csapások égető fájdalmaiban. Elvesztve földi eszményképét, utána száll, követi lélekben. S főnyszárnyalva, a magasabb régiókban talál egy ragyogó csillagot: a hazaszeretetet. Megpihen rajta; megírja a *Kurucz dalokat*. De ez neki nem elég. Egyetemesebb, még magasabb eszmény után vágyódik s azonfelül a Kurucz nótáknál úgy találja, sokat támaszkodott a kurucz népköltészetre. Még feljebb szárnyal tehát s önállósága teljes erejében, eredetisége teljes fényében pihenőt talál — *Isten felé* vezető útjában.

Arra az útra tért, melyen végtelen a haladás s mégis a melyen örök a pihenés. A mely koronája minden más pályának. E pályára lépését jelzik legujabb költeményei, melyeket e cím alatt foglalt össze: *Isten felé*.

Endrődi költészetének ez új, érdekes és valóban értékes oldalát tanulta megismerni vasárnap a nagyváradi közönség. Az 6 költeményei tették a felolvasó ülést igazi ünnepélyi, sőt ünnepi, az 6 vallásos hangú versei mellett a műsor többi pontja egyszerűen elhalványodott.

A felolvasó ülés.

Rádl Ödön elnöki megnyitója volt az első pont, mely méltó preludium volt Endrődi költeményeihez. Ha nem is tartjuk elfogadhatónak azt a fejtegetését, melyet a meditativ és lírikus költészetről tartott s ha teljességgel a valóban félreértését látjuk is abban, hogy a meditativ és lírikus elemeket egymással szembeállítja: azt el kell ismernünk, hogy a mit mondott, szépen mondotta. Endrődi költészetét pedig olyan melegséggel ismertette, a mely méltó volt a költőhöz. Beszédjét a következőkben közöljük:

Rádl beszédje.

Mélyen tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Az újabb meghatározás szerint a költészet az ember belsőjének plasztikája. Régi felfogás azt vallotta, hogy a költészet csupán az érzelmenek, a hangulatnak kifejező eszköze s ezért csak a lírát tartotta költészetnek. Ez a felfogás helyes lehetett mindaddig, míg az egyéniség a maga érintetlenségében megnyilatkozhatott. De nem lehetett helyes akkor, mikor az emberiség a költészettől nemcsak színt, hanem tartalmat is követelt. Ez a felfogás szülte a meditativ költészetet, a mely már összeköti a költői alkotást eszmével, tartalmat igyekszik neki adni.

Ez irány előharcosai a francziák, első sorban Hugó, Lamartine és Baudelaire. De mi lesz e mellett a nem filozofikus alapon álló lírikussal s az ilyen alapon álló egyénnel, a kit az érzések tartanak uralmuk alatt? Mi lesz a szív pillanatnyi fellángolásából, a keservből, bánatból, melancholiából?

A kérdés jogosult s úgy látszik, mintha a

meditativ költészet mellett a tiszta lirizmus csakugyan veszélyben forogna. Közelebről tekintve azonban az ellentét kiegyenlíthető az által, hogy a költő egységes hangulatra, irányzatra tör s ezt apróbb részletekben önállóan viszi keresztül. S ha e részletek külön is sejtetik az alap gondolatot. E mellett tisztán megcsendülhet a líra hangja és közvetlenül érvényesülhet a költői egyéniség, mert ezek csak összeségükben nyugszanak filozofikus alapon.

Ez irányt követi újabb időkben társaságunk kiváló tagja, Endrődi Sándor. Már azelőtt is Kurucz nótáiban erre az irányra tört, melynek alapszámja a Rákóczy-kor festése korhá keretben. S hogy minő új forrása bugyogott fel itt a költészetnek, új hangot csalt ki lírájából, ezt itt magyaráznom felesleges.

Néhány év telt el azóta, most ismét új kötettel lép a közönség elé s ismét a mi társaságunkat éri a szerencse, hogy itt mutatja be ezt a költeménykötetet is éppen úgy, mint annak idején a Kurucz nótákat. Alapszámját a költő a következőkben fejezi ki:

»Azt akartam, hogy a vergődő lélek a szenvedések tűzén át eljusson a hit vigaszához, megnyugodjék Istenben s az elkínzott lelkét a szomorú földiségből boldogítóbb eszmények felé irányítsam.

Örök emberi érzés kifejezője akart a könyv lenni, mely az igazságot az egymás szeretetében s nem a gyűlöletben keresi.

A kötet az alapszám természetéből folyólag ciklusokra van osztva s végig viszi önálló, befejezett részletekben a vívódó emberi lelket az élet küzdelmeiben reá leselkedő örvények között a lázadás, a töredelem Kálváriáján át mindaddig, míg végre fenséges hosánákon megtalálja az utat — »Isten felé!«

Minő mélyes érzetek, minő nyelvezet és végül a hozsanna, az Isten.

Hallani fogják nemsokára. Hallgassák meg különösen a kik szenvednek, bánkódnak s hallgassák meg, hogy a régi hang, régi poézis mire képes.

Végül még a Társaság mély háláját fejezte ki a szónok a költőnek azért, hogy a társaság felolvasó ülését újból egy irodalmi esemény szinterévé tette azáltal, hogy legujabb művét a Sziglizi-Társaság körében mutatta be először a nagy közönségnek és a felolvasó ülést megnyitotta.

Endrődi költeményei.

Viharos tapsok üdvözölték a költőt, a mint a felolvasó asztalnál helyét elfoglalta. Ismertük mindnyájan költői erejét, Rádl Ödön ajánlása még jobban felébresztette a várakozást, de a mit felolvasott, az mégis meglepte a hallgatóságot. *Igaz, mély vallásosság sugárzott minden szavából.* Az *őszinte hit* szavait hallottuk, nem a gyermeteg, ártatlan hitét, hanem azt, mely a férfiu nagy belső harcain, kínzó kétkedéseiben, kétségbeesésén üli végő, fényes diadalát. Előbb még daczosan odavágja: Az ember abban különbözik az állattól, hogy szenved, de szenvedései ellen merészen felázad! De a csapások megőrik s új hang árad lírájából:

Nem ellened lázongok, Isten,
De lázongok az ember ellen,
Ki nagyságodból báot alkot
Mert maga kicsiny s tehetetlen.

Az élet sujt, a munka üldöz,
A nappal küzdés, hajza csak,
Dulakodunk a betevőért,
Kergetnek dicsvágy és harag.

Es így tart, így megy mindhalálig,
Mig végre benned, oh Uram
Hiúság nélkül, láрма nélkül
Elszunnyadunk mindannyian.

Megtalalta, a kiből a küzdő férfi megnyugvást találhat: Istent. Most már biz on adja a tanácsot: *Viraszatok és imádkozatok!* Ez a gyűjtemény egyik legszebb darabja, me-

lyet lapunk más helyén közölünk. Ugyanez a nemes, emelkedett hangulat kedves humorral vegyülve található a *Szent Pál madarai* cz. versben; megtalálható a *Tengerparti emlék*, *Akárhogyan tündököm én . . .*, *Ti elhagytok, nyomorultak . . .*, *Ne mondjon engem hitellennek senki . . .*, *Alázatosság, Excelsior, Isten, Kövessük Ot, Dicsértessék az Ur Jézus, Isten felé, Pókhálósál, Az út végén* címűekben s egyáltalán valamennyi költeményben, melyeket felolvasott. A közönség tüntető tesszéssel fogadta őket, különösen a két legszebbet: az *Isten* és a *Dicsértessék az Ur Jézus* címűeket. Mély csendben hallgatták s csak a végső pontoknál tört ki a tapsvihar. Magát Endrődöt is meghatotta az emelkedett hangulat; hangja nem egy helyen reszketett a megindultságtól. Felejthetetlen percek voltak azok! Majdnem egy félórát tartott a felolvasás s a közönség mindvégig igaz áhitattal hallgatta kedvenc poétáját, bebizonyítván ezzel, hogy igenis a vallásos költészet ma is tud uralkodni az emberek lelkén — csak hogy persze vallásos költészetnek kell lennie, nem üres rimpengetésnek. Viszont bebizonyosodott az is, hogy a költészet ágai közül ma is a vallásos lyra tudja legjobban megragadni az emberek szívét.

Endrődöt, mikor elhagyta a felolvasó asztalt, tüntető tappsal és szünni nem akaró éljenzéssel jutalmazta a hálás közönség. Legjobb lett volna ezzel az igazi emelkedett, ünnepi hangulattal távozni.

Befejezés.

Utána Hegyesi Márton a »Szabadság« szerkesztője olvasott fel apró visszaemlékezéseket a 60-as évek elejéről, *Biró Lajos*, a »Szabadság« segédszerkesztője pedig egy érdekes rajtot: »Az utolsó felfolbanás« címmel. Mind a két felolvasót érdeklődéssel hallgatták s végül zajosan megtaposták.

Az ülés végével Endrődihez sietett az előkelő, nagyszámú közönség gratulálni. A gratulálók közt elsőek voltak *Beöthy* főispán, *Széchenyi* kanonok s nem maradt el egyetlen számottevő alakja sem közéletünknek. Pedig hogy mindnyájan ott voltak, mutatta az, hogy a kir. kath. jogakadémia díszterme, de még az előszoba is zsufolásig megtelt előkelő közönséggel, bájos hölgyekkel, fekete ruhás urakkal.

Ünnep volt: a vallásos irány diadalünnepje a költészetben.

UJDONSAGOK.

A nőegylet ülése.

A bibarmegyei és nagyváradi nőegylet választmányja az *Erzsébet* leányváraháznak zászlószentelési ünnepélye tárgyában, folyó hó 11-én, tegnap ülést tartott, a melyen özv. báró *Gerliczy* Félixné elnöklete alatt résztvettek:

Özv. Grunwald Henrikné alelnöknő, Arany Sándorné, Busch Dávidné, dr. Baróthy Ákosné, Darvasy Lajosné, Dús Lászlóné, Jablonszky Emilné, Kiss Elkné, özv. Kunyhósi Jánosné, Mlibák Józsné, Mezey Vilma, dr. Molnár Imréné, V. Papp Józsefné, Sal Ferenczné, Sebő Pálné, Voszka Ferenczné vál. tagok, továbbá Ficzek Lajos pénztáros és Böszörményi Geza jegyző.

A választmányi ülésnek legfontosabb tárgya volt az *Erzsébet* leányváraháznak e hó 19-én megtartandó zászlószentelési ünnepélye, mely d. e. 9 órakor a helybeli r. kath. székelyházban fog megtartani, s ünnepélyes szentmisével veszi kezdetét. Az oltár előtt csupán két szegyet fognak a zászlórudba beverni, egyet

az Isten, egyet pedig *Mária Valéria* főhercegeasszony zászlóánya nevében. A többi szegek beverése az árvaházban fog történni megfelelő ünnepek között, melyre az árvaház növendékei is kapnak meghívást, kiket az egyet nemzeti szívből szalag jelvényével fog eljátni. Orvendetes tudni, hogy a zászlóra a szegekből eddig 1850 korona folyt be, mi tetemesen felül fogja mulni a zászló költségeit. Az ülés alatt elnöknő megmutatta a zászlót és ennek *Mária Valéria* főhercegeasszony mint zászlóánya által küldött két szalagját, az utóbbiak kék és fehér nehéz selyemből vannak gyönyörű arany himzéssel, egyikén a zászlóanya neve, másikon az »Erzsébet leányárvaháznak« felirattal. A zászló egyik oldalán magyarországi szent Erzsébet képe díszlik, mely *Beroldingen* Lili grófnő remek himzésű munkája. A másik oldalon a következő arany himzésű felírás:

»Erzsébet hirdőnyénknak árvaházunk legmagasabb védnökének örök emlékezetére.«

Az elnöknő az ünnepre következő felhívást hozsátotta ki:

Tisztelettel felkérem Biharmegye és Nagyvárad városa mindazon családait, hol az Erzsébet leányárvaház volt növendékei akár mint családok, vagy más minőségben tartózkodnak, hogy utóbbiakat az Erzsébet leányárvaháznak f. évi november hó 19-ik napján d. e. 9 órakor megtartandó zászlószentelési ünnepélyére való megjelenésre elengedni sziveskedjenek azzal, hogy nevezett volt árvaházi növendékek a mondott nap reggelén d. e. fél 8 órakor az árvaházban jelenjenek meg. Nagyvárad, 1901. évi nov. 11. Ö. v. báró *Gerliczy* Félixné, egyetelnőknő.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5 10 krért. Kedden és esütörtökön d. u. 5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

November 11. A nőegylet gyűlése.

November 13. Gyorsírók gyűlése. d. u. 6 órakor a főreáliskolában.

November 1. Városi közgyűlés d. u. 3 órakor.

November 19. Az Erzsébet leányárvaház zászlószentelési ünnepélye.

* **Tisztújítás a vármegyén.** Biharvármegye törvényhatóságához tegnap érkezett meg a belügyminiszter leirata az általános megyei tisztújítás tárgyában. A miniszter felhívja a vármegye törvényhatóságát, hogy akként intézkedjék, miszerint még ez év vége előtt megkezdjék a tisztújítás s a jövő év első napján már az új tisztviselők megkezdhesék működésüket. A törvények szigorú betartásával s minden más tekintetek háttérbe szorításával egyedül a közigazgatás jól felfogott érdekeinek kielégítése legyen a választásoknál a cél. Tudatja egyben a miniszter, hogy a tisztviselők minősítése és esetleges panaszok érdemében a közigazgatási bíróság fog határozni. A választások eredményéről értesítést kér a miniszter. — Biharvármegye törvényhatósága már intézkedett a tisztújítás tárgyában s a választásokat december hó 30. és 31-re tűzte ki.

* **E fogott zsebmetsző.** Zsebmetszőről, egy régi firmáról, *Mendelovicsról* szól a krónika. *Mendelovics* ugyanis híres zsebmetsző és tolvaj, a kit már régóta országjárta köröznek, vakmerő és megszá oláhatatlan alkalommal elkövetett tolvajlásaiért. — Ide is lerándult közénk, hogy megoperáljon egy pár duzzadó zsebet, de vesztére, mert *Putaki* Karoly rendőrfogalmazó, éppen midőn kalabraszozott, fölön csípte egy Szécs László-téri kávéházban a hírneves férfit.

* **Dr. Falk Miksa jubileuma.** Vasárnap délelőt ment végbe dr. *Falk* Miksának jubileumi ünneplése a Pester Lloyd szerkesztősége mellett levő lakásán, a hol sorra jöttek az üdvözlő-küldöttségek a jubiláns elé. Elsőnek a *Pester Lloyd* szerkesztősége tiszeltett a jubilánsnál testületileg. Következett a bécsi *Concordia* hírlapírók egyesületének küldöttsége, melynek évében *Bauer* Gyula német nyelven üdvözölte a jubilánst, a ki egy ideig elbeszélgetett a német hírlapírókkal s ezek távozása után a *Magyarországi Hírlapírók Nyugdíjintézete* tiszeltett *Heltai* Ferencz alelnök vezetése alatt, kinek beszédére Falk igen szívesen válaszolt, a nyugdíjintézet felvirágzása körül neki tulajdonított érdemeket elnöktársaira hártva. Ezután átadták az ünneplőnek a nyugdíjintézet összes tagjainak autogrammaival ellátott díszes albumot. Majd az *Ujságitró Egyesület* nevében *Vérsi* József orsz. képviselő üdvözölte Falk Miksát. Következett az *Olthon* küldöttségének tiszeltgése. Mindkét küldöttség üdvözlésére Falk igen meleg hangon válaszolt. Ezután a *vidéki hírlapírók* országos szövetségének küldöttsége tiszeltett. A *katholikus írók és hírlapírók* országos *Pázmány-Egyesületének* nevében dr. *Margalits* Ede egyetemi tanár intézett beszédet az ünneplőhöz. A *Lipótvárosi kaszinó, az I. kerületi választópolgárok, a budapesti kereskedelmi és iparkamara* elnöksége, a *kereskedelmi Csarnok* után fogadta a *tudomány egyetem* küldöttségét, amely a jubilaris arany diplomát volt hivatva átnyújtani, dr. *Vécsey* Tamás, az egyetem rektora vezette s a küldöttség tagjai voltak kivüle: dr. *Medveczky* Frigyes, a bölcsészeti kar dékánja, dr. *Lánczy* Gyula, dr. *Békefy* Remig és dr. *Sághy* Gyula egyetemi tanárok. — Az ünnepi szónok *Vécsey* rektor volt, aki ékes beszéd kíséretében adta át az ünneplőnek az arany diplomát. Ezután dr. *Medveczky*, a bölcsészeti fakultás dékánja, promoveálta Falkot jubilaris doktorná. A *Pesti Lloyd* társaság küldöttsége *Kohner* Zsigmond elnöksége alatt jelent meg. A *városi villamos* vasut r.-t. és az *angol-osztrák bank* küldöttségeit *Kohner* Agost vezette az ünneplő elé. A *pesti könyvnyomda* r.-t. küldöttségét lovag *Falk* Zsigmond, a *kelelföldi kaszinó* tagjait dr. *Kertész* Aba elnök vezette. Falk valamennyi küldöttségnek meghatva mondott köszönetet. A tiszeltgések d. u. fél két órakor értek véget.

* **Kinevezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter a *poklostelki* állami elemi iskolához rends tanóvá *Nagy* Karoly oklevéles tanítót nevezte ki.

* **Tisza Kálmán állapota.** *Tisza* Kálmán egészségi állapotáról tegnap a képviselőház folyosóján kedvezőtlen hírek voltak elterjedve. Mondják, hogy az ősz politikuskál a tanár k már is k nstálta a tüdőgyuladást, állítólag mind a két tüdője meg van támadva. Ejeit nyugtalanul tölti. Délben tudósítók azt az értesítést vette a palota portásától, hogy a tanárok már ma is két ízben meglátogatták és állítólag azt mondják, hogy *Tisza* jobban van. Az előklőségek egyre érdeklődnek a kiváló államferfi betegsége iránt.

* **Ez is foglalkozás.** A napokban a törvényeséken egy sikkasztási bűnügyet tárgyaltak. Sok tanut hallgattak ki, többek között egy uri leányt is. A tárgyaló elnök a szép tanunak feltette a szokásos általános kérdéseket, melyek között az is benne van, hogy mi a foglalkozása?

— *Menyasszony*, feleli a tanu.

Az elnök mo-olyogva magyarázta meg neki, hogy ilyen foglalkozás nines, mire a tanu boldogan felelte:

— Pedig én menyasszony vagyok.

* **A biharmegyei nőegylet estélye.** Elénk emlékezetben vannak még a nőegylet által rendezett virág kiállítások, kedélyes összejövetelek, jó ízű házias estélyek, melyek a mult évek őszi és téli estéin nyújtottak kedves szórakozást városunk intelligens, uri népének. Az idén is rendez a nőegylet egy kedves estét Katalin napkor, vacsorával és tánczczal egybekötve. Felesleges ugyan előre hirdetni a nőegylet által rendezett összejöveteleket, biztos azoknak sikere ugys, most, csak mint a tegnapi gyűlés egyik tárgyát említjük fel ezt a készülő mulatságot, melyről maga idejében, bővebben is meg fogunk emlékezni.

* **Predikatum.** Ő Felsége *Testlery* Jánosnyugalománybeli honvédezedesnek, valamint törvényes utódainak, régi magyar nemességük épségben tartása mellett, az »alsószelestei« előnevet díjmentesen adományozta.

* **Pánczélszoba a városházán.** Az új városháza építésével kapcsolatosan egy ajánlat érkezett be Nagyvárad városához, amely szerint *Sonnenfeld* Adolf nagyvárad papirkereskedő, mint a berlini *Arnheim* S. J. pánczélgár képviselője ajánlja Nagyvárad városának, miként a városi pénztár helyiségét pánczélszobában rendezze be. Ez az ajánlat szerint betörés és tűzmentes. Az egész pánczélszoba 6706 koronába kerülne. — Azt hisszük, nem megy bele a város ilyen költsézésbe.

* **Voncz** Zsigmond temetése. Vasárnap délután helyezték örök nyugalomra; óriási közönség részvéte kísérte utolsó útjára. A temetési szertartást *Dencs* János plebános végezte. Jelen voltak kartársai az iparosok, kik mély megilletődéssel álltak polgártársuk ravatalánál, melyre a gyászoló bánatos család és jó ismerősei a következő feliratu koszorukat helyezték szeretetök, őszinte tiszteletök zálogául:

Szeretett férjemnek — bánatos neje.

Egyetlen mindenemnek — Irma.

Feljejtethetlen kománknak — Hanzli József és neje.

Tisztelete jelöl — A Crimmel család.

Szeretett kománknak — Kriszta Sándor és családja.

A legjobb barátunk — A Fröhlich család.

Feri és családja — Kedves barátunknak.

Szeretett jó barátjának — Kovács János és családja.

Barátj Béla — tiszteleté jelöl.

A díszes temetést *Veiszlovits* Adolf és fia rendezte szokott pontossággal.

* **Az aradi betörés tettése.** Az a negyedmiliós betörés, melyet a mult hét folyamán követtek el Aradon *Kitzing* Jánosné kárára, az egész ország rendőségét mozgósította. A budapesti főkapitányság is résen volt és még szombaton este letartóztatta a betörés egyik tettését, egy *Gáspár* Lajos nevű veszedelmes esavargót. *Gáspár*nál a betörés alkalmával ellopott ékszerek igen nagy része megkerült, de bizony csak zálogczédula alakjában. A betörő megvallotta, hogy tettéstársai is voltak, de ezek kilétét nem árulta el. A rendőség, a melynek részéről *Csócsán* fogalmazó vezette a vizsgálatot, *Gáspárt* tegnap reggel átkísérte az ügyészség fogházába.

* **Megdézsmált krájlzeráj.** Hétfőn virradóra *Reich* Antal vegyes kereskedésbe ismeretlen tettes a padláson keresztül behatolt. És miután 160 korona értékű blyagot és váltó úrlapot, egy láda britanika szivart, egy doboz hölgy-cigarettet, konyakot, cukrot, pénztárczákat összecsomagolt, a belőlől bezárt ajtót felnyitotta s nesz nélkül odobb állt. A rendőség már megtette a szükség-s lépéseket.

* **Uj magyar.** *Rollensteiner* Dezső nagyváradai ill-tősegi szolnoki lakos vezetének *Réli-re* kért aváltoztatását a belügyminisztérium megengedte.

* **Meglopott nagymama.** Veres Gyula 13 éves asztalos inas, igen gyakran meglátogatta nagyanyját özv. Szűcs Imrénét, aki mindig adott neki egy pár krajczárt. A nagyreményű ifjú megfigyelte, hogy hol tartja a nagymama a pénzt; vasárnap a párnák között rejtett 60 koronát; Veres egy alkalmas pillanatban kiöcsente. A szegény öreg asszony, midőn észre vette a lopást, sirva ment a rendőrségre, hová gyanu természetesen első sorban Veres Gyulára irányult s a nagymama minden ellenzése dacára, a rendőrök felkeresték a színházban éppen tapsoló gyereket és zsebeit megmotozva meglették a lopott pénz maradványát 51 kor. 42 fillért.

IRODALOM.

Viraszszatok és imádkoztatok.

Az élet bús, az élet szomorú,
Tövisből készül itt a koszoru.
Bolyongunk sívó pusztaságon át
Ködben, viharban mind tovább, tovább.
Utunkra csak egy kis csillag ragyog:
Viraszszatok és imádkoztatok!

Köröttünk minden rejtélyes, csodás,
Az élet, a halál, a változás.
Haragos hullám, rügyező faág,
Szerelme gyűlölet: csodák, csodák!
Mi czéljük? mért vannak? mély, nagy titok:
Viraszszatok és imádkoztatok!

Végezzünk és még alig kezdtük el,
A sors vihar, az ember csak pehely.
Ma fenn vagyunk és holnap oda lenn,
Nem látjuk egymást többé sohasem.
Vagy láthat az, ki egyszer már halott?
Viraszszatok és imádkoztatok!

Az elme véges, Isten végtelen.
Ő: az erősség, mi: a félelem.
Nem látunk át rejtelve fátyolán,
Vagy egykor, túl az életem talán.
De majd ott kell állanunk, ha ott!
— Viraszszatok és imádkoztatok?

Endrődi Sándor.

SZÍNHÁZ.

HETI MŰSOR.

Kedd: Czigánybáró.
Szerda: Cyrano de Bergerac.
Csütörtök: Cyrano de Bergerac.
Péntek: San Toy.
Szombat: San Toy.
Vasárnap:) d. u. A szökött katona.
) este San Toy.

Bánk bán.

Tegnap volt a legjobb magyar szomorujáték megalkotója, Katona József születésnapjának évfordulója. Shakespeare drámáit kivéve, a világirodalom sem mutat fel külön alkotást, mint a milyen *Bánk Bán* s bár Katonát megelőzőleg, különösen pedig utána sok színműíró produkál irodalmunk, de olyant, mint Bánk bán hatalmas megalkotója, nem. Bánk bán a színműirodalom remeke, lángelme alkotása. Bár a hatalmas költő ismeretlenül szállott sírjába, nem élvezhette a megérdemelt dicsőséget, kortársainak hibáit jóvá tette az utókor s a magyar irodalomtörténet arany betűkkel írta be Katona József nevét halhatatlanainak sorába.

A tegnap esti előadás, leszámítva értékéből egyik másik kisebb szereplő gyenge productióját, sikeres volt.

Bánkot *Peterdy* Sándor adta. Játéka mű-

vészi alkotás volt, visszatökrözte minden ízében Bánk jellemét, a becsületére büszke, hazáját szerető főurat, kit látszólagos családi szerencsétlensége királynéjának gyilkosává tesz. A szenvedélyes kitörések azonban őt is kellenél jobban elragadják, épugy mint E. Kovács Mariskát, ki az ártatlan lelkű Melinda szerepében, mely különben organumának teljesen megfelelő, nyújtott szép alakítást.

Bognár János Petur bánja és **Pintér** Tiborczsa kifogástalan volt.

Somogyiné egészben véve jó Gertrud volt. De a büszke királyné két fő jellemvonásából csak a gögőt láttuk játékában érvényre jutni, a hiuságnak kevés teret engedett.

Dési szegletes s mindig ugyanazonos mozgulatai sokat vontak le különben elfogadható játékok értékéből. A második felvonás végső jelenetét, melyben Ottó leszurja Biberachot, Patakival együtt ellapították.

Kacziány Viola, **Csatár** és **Erdélyi** kisebb szerepekben jók voltak.

(M—s A—r.)

San Toy. Ez a kitiűő angol operett-ujdonság betanulása foglalkoztatja az egész énekes személyzetet s a hétra tüzetit ki.

A legközelebbi opera előadás Gounod halhatatlan *Faust*-ja lesz. a czimszerepben Hunfival. Margaréta Székely Irén, Mártha asszony Székely Anna, Siebel apród Lányi Edith, Mephistó Pintér Imre, Valentin Perényi Józseffel.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 46.

Idénybérlet 44.

Nagyváradon, kedden, 1901. nov. 12-én

Czigánybáró.

Nagy operette.

S Z E M E L Y E K :

Zsupán, sertéskereskedő	—	Füredi József
Arzéna, leánya	— — —	Lányi Edith
Mirabella, nevelőnője	— — —	Benkő Jolán
Ottokár, Mirabella fia	— — —	Dési Alfréd
Carneró gróf,	— — —	Bérczi Gyula
Barinkay Sándor	— — —	Perényi József
Czipra, cigányasszony	— — —	Székely Anna
Szaffy, cigányleány	— — —	Székely Irén
Gábor diák	— — —	Pintér Imre

HELYARAK: Nagypáholy 7 fr. földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsolye 1 frt 50 kr. Kórszék 1 frt 20 kr., Tamlászek 1 frt. Erkélyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr., Erkélyülés oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártzék 30 kr. Földszinti állóhely 50 kr., Diák és katonajegy a földszintre 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy színlap 10 kr.

Kezdeté 7 órakor, vége 10 órakor.

Jegyek előre válthatók d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás fél 7, vasár- és ünnepnapokon este 6 órakor.

Holnap szerdán, nov. 13-án

CYRANO de BERGERAC

Romantikus dráma.

MULATSAG.

Az izr. nőegylet hangversenye.

Nagyvárad egyik jótékony egylete, az izr. nőegylet vasárnap délután hangversenyt rendezett a Fekete Sas nagytermében.

Az érdekes műsor első számát *Székely* Irén töltötte be. Magyar nótákat énekelt cigány zene mellett. Szünni nem akaró tapsal ujjrattatták meg remekül énekelt dalait.

Utána színházunk naivája, *Szohner* Olga adta elő ügyesen Szécsinek ismert monológiát, a »Bál után«-t. *Kacziány* Viola, a nagytehetségű és rokonszenves hősnő *Kiss* Józsefnek »Nápolyi emlék«-ét szavalta el szívhez szólóan.

Bérczi Gyula kupléi is fel voltak véve a műsorba, ő azonban akadályoztatása miatt nem jöhett el, helyette *Halász* Lajos tartott szellemes csevegést.

A műsor számai között levő szünet alatt a cigány zene magyar dalokat játszott.

EGYESÜLETEK.

Gyorsírók ülése. A »Nagyvárad Galbelsberger-Markovics Gyorsíró-egyesület« f. hó 13-án d. u. 6 órakor a főreáliskola tanácstermében választmányi ülést tart, melyre a választmányi tagokat tisztelettel meghívom. Nagyvárad, 1901. november hó 9-én. Dr. Szombathy István, elnök.

KÖZGAZDASÁG.

Terjed a sertésvész. A I. szert. káptalan Révtfizfalu erdőjében, valamint Lok községben a sertések között kiűtött a sertésvész. A zárlatot elrendelték.

Filoxera zárlat. A hunyadmezei Algyógyfalu határában a filoxerát hivatalosan konstatálták. A községet zárlat alá vették.

REGÉNY-CSARNOK.

A Polanieczki-család.

Irta: Sienkiewicz Henrik.

17.

A kamatokkal együtt ma már huszonezre rubelre rug. De hát a kerek szám kedvéért ne mondjunk többet huszezer rubelnál. Látod gavallérosan számítok. De ez a huszezer rubel kell nekem, erre kikerülhetetlen szükségem van! Egyéb czéjja nem volt látogatásomnak.

Plawiczki megadásteljesen horgasztotta le fejét.

— Egyéb czéjja nem volt látogatásomnak? — ismételte. — Igazán nem vagy udvarias, s aztán tegnap óta mért változott meg oly tökéletesen viselkedésed?

Polanieczki visszaemlékezett arra, hogy az imént hasonló szemrehányással illette Mariát. De siettezni kívánta a megoldást.

— Kérlek, légy kegyes az üzleti kérdésre térni! — mondta.

— Jó, jó. Hiszen nem akarok kibujni alóla. De engedd meg, hogy előbb a szükséges fölvilágosításokkal szolgáljak, s főleg ne szakíts félbe. Szememre veted, hogy nem fizetem pontosan a kamatokat. De ismered-e az indokokat, a melyek vezettek? Jó anyád reám bizhatta volna egész jövőjét, ez nem lesz titok előtted. S talán jobb lett volna. Mäskép alakultak volna a dolgok. A midőn a huszezer rubel letéteményese lettem, így okoskodtam: Ki dicsekedhetik avval, hogy a sors változatai ellen kellőleg biztosítva van? Ez a szegény asszony gyermekével egyedül áll a világon. A reám bizott pénzt ezennel biztosítéki tőkének tekintem. Hagy növekedjék a kamatokkal! Ki tudja, hogy az így összegyűlt összeg nem lesz-e valaha utolsó menedéke? S azóta takarékpénztároknak tekintettem magamat. Anyád tizenkétezer rubelt adott át nekem, s én ma huszonegyezerrel tartozom neked. A tőke megkészszerződött; ez az eredmény... S ezért hálátlan-sággal fizetnél Stas?

Mély esend uralkodott egy pillanatig; majd Stas vette át nyugodtan a szót:

— Édes bátyám, — szölt, — kérlek, ne tekints ostobábbnak, mint a milyen vagyok.

Egém föl nem ültetsz! Saját bevallásod szerint huszonnégyezer rubellal vagy adósom. Igen, de hol van az a pénz? Csopán ezt kérdezem tőled. S a világ legszebb szónoklata sem változtathat az egyszerű, de sokat mondó tényen.

Plawiczki méltóságtejes büszkeséggel felelt: — S én arra kérlek, hogy ne türelmetlenkedj s mérsékelj magadat!

— Tudomásodra bátorodom hozni, hogy üzlettársam van. Ez az üzlettárs, megállapodásunk szerint, egy hónapon belül tizenkétezer rubellal köteles járulni egy közös vállalathoz. Az én kötelezettségem ugyanaz. Ez ugye világos és érthető? Ne csodálkozz tehát, ha két évi haszontalan levélváltás s eredménytelen alkudozás után végre is elhagy a türelmem.

Plawiczki két könyökével íróasztalára támaszkodott, s fejét kezébe temette. Mintha mély gondolkodásba merült volna. De magatartásában volt valami olyan szinpadias, hogy öcsese pillanatról-pillanatra érezte az elleni szenv növekedését.

— Gazember-e, vagy csak egoista? — elmélkedett, — a kinek a jó és rossz ismerete csak saját önző érdekeinek mérlegelésére szolgál?

De a krzemieni földesur csak megmaradt szótlán, gondolkodást színlél helyzetében.

— Bocssás meg, hogy zavarlak, — szólt meg újból Polaniecki, — de végre is határozott választ kérek.

Plawiczki csupán egy kézmozdulattal felelt, jelelve annak, hogy gondolataival egyedül kíván maradni.

Végre egy hirtelen ötlet világította meg homlokát, s szóba fogott:

— Stas! kiáltott fel örömteljesen, miért pörlekednénk? Hiszen az egyezkedésnek olyan egyszerű a módja!

— S ha szabad kérdeznem, melyik az a mód?

— Vedd át bányáimat!

— Mit mondasz? kérdezte Plawiczki, a ki nem akart hinni füleinek.

— Igen, igen. Vedd át a bányákat, hozd ide üzlettársadat . . . vizsgáld meg szakértőkkel ha jónak látod . . . *Alter ego*-d — hogy is hívják, csengő pénzel fizetési ki részemet . . . te azért hitelezöm maradsz . . . vagy pedig ki egyenlítjük a számadást . . . egészen ahogy akarod . . . Jó lesz így-ugy-e? . . . Kezet rá! . . . Ez lesz mindnyájunk boldogulása!

(Foly. köv.)

TAVIRATOR.

Uj püspökök a királynál.

Bécs, nov. 11. Az uj szombathelyi, győri és székesfehérvári püspökök — mint a Magyar Távirati Iroda jelenti — ma délelőtt tették le az esküt ő felsége kezébe. Az eskütételnél Széchenyi Gyula gróf és Wlassics Gyula miniszterek működtek közre. Az eskütétel után az uj püspökök és az uj titkos tanácsosok kiballgatáson voltak a királynál. (M. T. I.)

Horánszky diszdoktorsága.

Budapest, nov. 11. (Saj. tud. távir.) Az egyetem hatósága Daruváry Alajost a kuria nyug. másodelnökét és Horánszky Nándort ma avatta diszdoktorrá a diploma átadásával. Az ünnepélyen Vécsey Tamás a tudomány egyetem rektora és Concha jogkari dékán mondtak hatalmas, gyönyörű beszédet.

Függetlenségi párt ülése.

Budapest, nov. 11. (Saj. tud. távir.) A függetlenségi párt mai ülésén olvasta fel Kossuth Ferencz pártelnök a választ feliratot. A párt hosszabb vita után a feliratot általánosságban elfogadta.

Miniszterek utazása.

Bécs, november 11. Fejérváry Géza báró és Wlassics Gyula miniszterek tegnap este Budapestről ideérkeztek. (M. T. I.)

A gyomai mandátum.

Budapest, nov. 11. (Saj. tud. távir.) Barabás Béla ma közölte a ház elnökével, hogy gyomai mandátumáról lemond s azt Győri Eleknek ajánlja fel. — Emlegették Nagy Sándor gyomai ügyvédnek is a fellépését, a jelöltséget ez azonban nem fogadta el, még pedig azért, hogy Győri megválasztása is egyhangú legyen.

Gyoma, nov. 11. (Saj. tud. távir.) Tegnap Barabás Bélát valóságos diadalmenettel fogadták Gyomán. A párttervezleten Mikó Béla felolvasta Kossuth Ferencz levelét és a nagyváradiak átiratát. Azután Barabás Béla meghatóan gyönyörű szavakkal ecsetelte a helyzetet, a polgárok szeretetét és ragaszkodását látja — ugymond — és nagyon köszöni. Sajnálja, hogy el kell távoznia, de így kívánja azt a párt érdeke.

Felrobbant petárda.

Páris, nov. 11. (Havas-ügynökség.) Tegnap este a városháza bazárjában felrobbant egy petárda, ami nagy rémületet okozott a bazár látogatói között. Kisebb károkon kívül baj nem történt. Azt hiszik, hogy a petárdát az áruház alkalmazottai tették oda, a kik azt követelték, hogy vasárnap tartsák zárva az áruházat. (M. T. I.)

Hamisított takarékpénztári könyv.

Budapest, nov. 11. (Saj. tud. távir.) Ma reggel a Leszámitoló bank helyiségében egy elegáns fiatal ember jelent meg, hogy 10000 korona értékű betét könyvét beváltta. A beváltás alkalmával kitűnt, hogy a könyv hamisított. A fiatal ember, a ki Hern a »Viktória« gőzmalom hivatalnok, állítása szerint Weisz szeszgyárosiól, — apósától — kapta a betét könyvet hozományul, a ki viszont állítja, hogy a letett pénz ellenértékeül ezen könyvet kapta. E bonyodalmas ügyben a vizsgálat folyik.

Restauratio Jászberényben.

Jászberény, nov. 10. A megyei törvényhatósági bizottsági tagok választásán az egész vonalon az Apponyi-párt jelöltjei győztek 810 szavazattal az Almássy-pártiak 131 szavazata ellenében. Az Almássy-párt főbb jelöltjei, a helyettes polgármester, és a tiszti ügyész, elbuktak. Megválasztottak: Uzelman Gergely, Muhorák Titusz, Eigen Pál, Streitmann Rudolf, Streitmann Gyula, Huba Lajos, Schwarz Herman, Weisz István, Sárközy János, Pénzes István, Pethes Pál, Pray Hugó, Takácsy Endre, Matuszka Mihály, Simon Ferencz. (M. T. I.)

Adók eltörlése Amerikában.

London, november 11. A Daily Mail azt jelenti Washingtonból, hogy Roosevelt elnöknek az államkincstári fölöslegek csökkentése tárgyában a republikánus párt vezérével folytatott tárgyalásai arra a megállapodásra vezettek, hogy eltörlik mindazokat a még fennálló rendkívüli adókat, a melyek a spanyol háború idejéből származnak, továbbá leszállítják a sör, whisky és dohány fogyasztási adóját, ellenben a vámtarifán nem változtatnak. (M. T. I.)

Diákok tüntetése.

Madrid, nov. 11. A Liberal jelenti Barcelonából: Egy csoport katalonista diák tegnap azzal tüntetett, három tisztet kifütyölt és a közúti vasut kocsijait kövekkel dobálta meg. Egy másik tüntető csoport két spanyolul beszélő járó-kelőt bántalmazott. A színházak a községi választásokon uralkodó izgatottság miatt zárva voltak. Az éjjel katalonista és republikánus népgyűléseket tartottak. (M. T. I.)

Disznó-tor

ma, kedden este 8 órakor
a „WÖBER“-szálloda diszes éttermében.

Friss kolbász, vegyes töltelékek, izletes ételek és tisztán kezelt saját termései italok pontos kiszolgálásáról gondoskodva lesz.

Szíves látogatást kér

Kecskeméty István,
vendéglős.

Most lehet legolcsóbban
női és férfi fehérneműt, vásznat és asztalneműt
beszerezni!

Menyasszonyi kelengyék!

Teljes végeladás!

Kunz József és társa czég,

225-0-109

Nagyvárad, Szt. László tér.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántúli eredeti távirata. —

Hatalmások.

	Budapest, nov. 11.
Buza októberre	7 84
Buza áprilisra	8 30
Tengeri	5 14
Rozs okt.	6 69
Zab ápr.	6 98
Képoszta, repce, aug.	—

Értéktőzsde

	Budapest, nov. 11.
Osztrák hitel	625 50
Magyar hitel	629 50
Allamvasút	624 50
Rimamurányi	416.—
Magyar jelzálog	483.—
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1901. nov. 11-én.

Magyar aranyjárdék 4%	118 10
Magyar koronajárdék	92 95
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4%	121 25
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 3 1/2%	100 25
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	119
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	93 25
Italmérségi jog megváltási kötvény	99 85
Horvát-szlavónföldterhermentesítési kötvény	93 50
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcsön	178 50
Tiszszabályozás szezoni sorsjegyek kölcsön	144.—
Osztrák járadék papírban	98 20
Osztrák járadék ezüstben	98 05
Osztrák járadék aranyban	118 90
Osztrák korona járadék	95 25
Osztrák államsorsjegyek	138 50
Osztrák magyar bank részvény	16 02
Nagy magyar hitelbank részvény	632.—
Osztrák hitelintézet részvény	619 50
Párisi vista	95 20
20 frankos arany (Napoleonkor)	19 03
Németbirodalmi márka	239 15
London vista	95 20
20 márkás arany	23 46

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Pályázati hirdetmény.

A lemondás folytán üresedésbe jött brátkai körjegyzői állásra, mely körjegyzőséghez Brátka, Dámos, Bánlaka és Loró-Ponor-Remecz községek tartoznak pályázatot hirdetek s felhívom a pályázni szándékozókat, miszerint elméleti és gyakorlati minőségüket, valamint eddigi alkalmaztatások és erkölcsi előéletüket igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényüket hozzám legkésőbb folyó 1901. évi december hó 12. napjáig annyival is inkább adják be, mivel később érkező kérvényeket nem fogok figyelembe venni.

Ezen állás javadalmazása következő:
 készpénz fizetés 1020 kor.
 kézbesítési díj 160 »
 Irodai általlány 120 »
 két irnok tartásért 960 »

Brátkán a községi székelyén szabad lakás és 800 ööl konyha kert,

Dámoson 6 hold, 800 ööl szántó és kaszáló,

Bánlakán 8 hold 800 ööl kaszáló és legelő,

Loró-Ponor-Remeczen 3 hold 1200 ööl kaszáló és 17 hold legelő haszonélvezete.

Továbbá 15 régi ööl tüzi hasábfu a községektől, a körjegyzői iroda és anyakönyvi helyiség fűtésére, körjegyzői lakhoz szállítva.

Végül 200 kor anyakönyvvezetői tisztelet díj és a magán munkálatokért járó díjak.

A választást folyó évi december hó 15-én d. e. 10 órakor fogom Brátkán a körjegyzői irodánál megtartani.

Pályázóktól a román nyelvnek szobani birását feltétlenül megkívánom.

Élesd, 1901. évi november hó 9-én.

Bérczy Imre.
főszolgabíró.

Ö cs. és apost. kir. Felségének legfelső elhatározása folytán.

A polgári jótékony célokra szánt

XXXIV. cs. kir. államsorsjáték.

Ezen az Osztrák birodalomban egyedül törvényesen engedélyezett pénzsorsjáték 16.404 nyereseményt tartalmaz készpénzben 442.900 korona összegben.

A főnyeresemény 200.000 koronára rug.

A nyeresemények kifizetéséért a cs. kir. lottójövedék kezkeskedik.

A húzás visszavonhatlanul 1901. évi december hó 12-én fog megtartatni.

Egy sorsjegynek ára 4 korona.

A sorsjegyek Bécsben a cs. kir. államsorsjátékok osztályánál III. ker. Vordere Zollamts-strasse 7. sz. a., továbbá lottógyűjtődékekben, dohánytőzsdékben, adó-, posta-, távirada és vasúti hivataloknál, váltóüzletekben stb. kaphatók. Játéktervek sorsjegyvétők részére ingyen adatnak ki.

A sorsjegyek portómentesen küldetnek szét.

221-5-10

A cs. kir. lottójövedéki igazgatóság államsorsjátékok osztálya.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA R. T.

Nagyvárad, Apáczai-utca 3. szám.

Művek,
folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:
izléses kivitelben
mindennemű
nyomdai munkákat
jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközölteinek.

Levélfejek,
számlák, falragaszok,
báli meghívók,
tánczrendek, étlapok,
naptárak,
palaczkfeliratok,
névjegyek,
gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.